

XIX. reál- és humántudományi
ERDÉLYI TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI KONFERENCIA
Kolozsvár • 2016. május 19–22.

Pszichológia I.: Szociál-iskolapszichológia

I.díj: Órás Mariann Andrea - Különbségek a Facebook-használatban: kulturális, pszichológiai és szociális prediktorok; Témavezető: dr. János Réka

I.díj: Tóth Tamás - Nyitott szemek, fagyott kezek; Témavezető: Kálcza-Jánosi Kinga

II.díj: Sorbán Előd - Előítéletesek-e az erdélyi magyar fiatalok a különféle bűncselekmények megítélésakor: Milyen mértékben befolyásolja a „megérdemelt” büntetés súlyosságát a feltételezett elkövető címkézése? Mi számít jobban: hogy ki az elkövető, vagy az, hogy mit követett el?; Témavezető: János Réka

II.díj: Tankó Emőke - Elhanyagolt és kreatív? – Az érzelmi elhanyagoltság és a kreativitás kapcsolata; Témavezető: Szabó Kinga

III.díj: Bencze Blanka - Fekete vagy fehér, jó vagy rossz, preferencia és interferencia csecsemőknél és óvodásoknál. Avagy képes-e a segítőszándék felülírni a bőrszín alapján való előítéletet?; Témavezető: dr. Bernath (Vincze) Anna Emese

III.díj: Oroszi Noémi - Csalnak-e a gyerekek? – A becsületesség reprezentáció és erkölcsi viselkedés összefüggésének vizsgálata óvodáskorú és kisiskolás gyerekeknél; Témavezető: dr. Bernath (Vincze) Anna Emese

A XXXIII. Országos Tudományos Diákköri Konferenciára (OTDK) részvételi jogot szerzett: Órás Mariann Andrea, Tóth Tamás, Sorbán Előd

Az iskolai teljesítményt befolyásoló tényezők középiskolások körében

Szerző(k):

Zölde Tünde, Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár, Pszichológia és Neveléstudományok Kar, Pszichológia szak

Témavezető(k):

dr. János Réka egyetemi adjunktus, Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár, Pszichológia és Neveléstudományok Kar, Alkalmazott Pszichológia Intézet

Számos kutató feltételezte, hogy a tanuló motivációsintje, az iskolával szembeni attitűdje, az iskolához fűzött érzelmei, énhatékonysága fontos tényezőknek számítanak a teljesítményére vonatkozóan (Onen–Ulusoy, 2012). Kutatásunk célja feltárni a motiváció szint, az iskolával szembeni attitűd, az érzelemszabályozás, az énhatékonyság, valamint a szociodemográfiai helyzet hatását az iskolai teljesítményre. Továbbá olyan kérdésekre keressük a választ, hogy melyek az alulteljesítés leggyakrabban előforduló okai. Feltáró jellegű vizsgálatunkban 120 középiskolás vett részt. A tanulók motivációira, tanulásra, illetve teljesítményre vonatkozó énhatékonyságuknak felderítésére Pintrich és mtsai. (1990) által kifejlesztett kérdőívet (MSLQ: Motivated Strategies for Learning Questionnaire) alkalmaztuk. Előzetes eredményeink alapján az alacsony motivációsint hat leginkább negatívan az iskolai teljesítményre.

Kulcsfogalmak: motiváció, MSLQ, iskolával szembeni attitűd, énhatékonyság, teljesítmény

**Fekete vagy fehér, jó vagy rossz, preferencia és interferencia csecsemőknél és óvodásoknál.
Avagy képes-e a segítőszándék felülírni a bőrszín alapján való előítéletet?**

Szerző(k):

Bencze Blanka, Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár, Pszichológia és
Neveléstudományok Kar, Pszichológia

Témavezető(k):

Bernath (Vincze) Anna Emese egyetemi adjunktus, Babeş-Bolyai Tudományegyetem,
Kolozsvár, Pszichológia és Neveléstudományok Kar, Alkalmazott Pszichológia Intézet

Nagy port kavartak azok a vizsgálatok, melyek szerint már az óvodáskorú gyermekek „rasszisták”, azaz preferenciát mutatnak a fehér bőrű egyének irányába, és előnyösebben ítélik meg azokat. Egy olyan kulturális közegben is, ahol nem mérvadó a fekete vagy fehér bőrszín, preferenciát mutatnak. Valóban rasszizmusról van szó vagy csupán a fehér színhez tapadó jelentések ösztönös preferálásáról? Továbbá, képes-e egy belső tulajdonság, mint a segítőkézség, felülírni a bőrszín alapján való előítéletet? A kapott eredménynek szerint, az amerikai gyerekekhez hasonlóan a romániai óvodások is jelentős preferenciát mutattak a fehér baba iránt, akit jobbnak, szebbnek, tisztábbnak ítélték, szemben a fekete „rossz” és „koszos” babával. Amikor a fekete baba „jóságosnak” mutatkozott, a kezdeti felszínes preferencia megváltozott a fekete javára. A csecsemők és óvodások nem feltétlenül „rasszisták”, hanem egyszerűen a fehér színt és valószínűleg az ahhoz asszociálható tulajdonságokat részesítik előnyben. Másodsorban az olyan belső tulajdonságokat, mint a segítőkézség, már a kisgyermekek is fontosabbnak vélik, mint a bőrszínt.

„Mi leszek, ha nagy leszek?” – a pályaeérettség mérésének és fejleszthetőségének vizsgálata

Szerző(k):

Veres Anna, Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár, Pszichológia és Neveléstudományok Kar, Pszichológiai tanácsadás és beavatkozás

Témavezető(k):

Farkas Zsuzsanna doktorandus, Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár, Pszichológia és Neveléstudományok Kar, Alkalmazott Pszichológia Intézet

Jelen tanulmány célja, hogy megvizsgálja egy rövid távú pályaválasztási tanácsadás hatását a pályaeérettségre nézve. Ezen túlmenően az alkalmazott pályaeérettséget vizsgáló kérdőívek magyar nyelvre való adaptálása a másik fő célkitűzés. A kutatásban részt vett kilenc kolozsvári tizenegyedikes és tizenkettedikes osztály, amelyből három kísérleti, míg a többi hat osztály kontrollcsoportnak felelt meg. A kísérleti csoport az elő- és utómérés között részt vett egy 5 alkalmas pályaeorientációs csoportfoglalkozáson, amely a pályaeérettség fejlesztését célozta meg. A dolgozatban részletezzük a kérdőívek megbízhatóságát és érvényességét, emellett a csoportfoglalkozások előnyeit és korlátait is tárgyaljuk.

Különbségek a Facebook-használatban: kulturális, pszichológiai és szociális prediktorok

Szerző(k):

Órás Mariann Andrea, Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár, Pszichológia és
Neveléstudományok Kar, Pszichológia

Témavezető(k):

dr. János Réka egyetemi adjunktus, Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár, Pszichológia
és Neveléstudományok Kar, Alkalmazott Pszichológia Intézet, adjunktus

A Facebook korunk egyik legismertebb szociális hálózata, és használata egyre inkább napi gyakorlattá válik (Facebook Newsroom, 2016). Kutatásunkban a Facebook használati karakterisztikáit – intenzitás, gyakoriság, ismerősök száma, használat oka – vizsgáljuk. Továbbá feltárjuk a Facebook egyes személyiség- (self-diszkrepancia) és szociális (társas összehasonlítás, étellel való elégedettség) faktorok prediktív értékét. Előzetes kutatások leginkább amerikai és ázsiai kulturális különbségeket vizsgáltak (Sledgianowski–Kulviwat, 2009; Chou–Edge, 2012) e témakörben, és kevés tanulmány foglalkozik európai mintákkal (Vasalou–Joinson–Courvoisier, 2010). Kutatásunk kiegészíteni kívánja ezt a hiányosságot, vizsgálati résztvevőinket (N=395) lengyelek (N=75), magyarországi magyarok (N=227) és erdélyi magyarok (N=93) képezik. Hipotéziseink beigazolódtak, csoportok közti különbségek észlelhetők a Facebook-használati szokásokban, illetve a rájuk ható szociális és személyiségfaktorok előrejelző mértéke között is.

Varázsjátékok szerepe az óvodáskorú gyerekek kreativitásának fejlesztésében

Szerző(k):

Kelemen Timea-Krisztina, Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár, Pszichológia és Neveléstudományok Kar, Az óvodai és az elemi oktatás pedagógiája szak

Témavezető(k):

Kádár Annamária egyetemi adjunktus, Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár, Pszichológia és Neveléstudományok Kar, Alkalmazott Didaktika Intézet, Óvoda és kisiskoláskor pedagógiája, egyetemi adjunktus, Marosvásárhely

Ha életünk folyamatát vizsgáljuk, napi tevékenységeinket a szüntelenül felmerülő kisebb-nagyobb problémák megoldása alkotja. A problémamegoldás során a jobb teljesítmény elérésére jelentős hatással van a kreativitás. A kreativitást mérő vizsgálatok azt állapították meg, hogy a kreativitás mértéke csökken az iskolai évek során, ezért irányult a figyelmem az óvoda felé. Az alkotóképesség fejlesztése céljából az óvodáskor egyébként is kulcsfontosságú. A gyerekeknek ebben a korban a spontaneitásuk, fogékonyságuk és eredetiségük még nem szenvedett károsodást. A varázsjátékok, a szimbólumokra építő képzelet – mesék – kibontják a gyermeki fantáziát, és a saját, egyéni képeikkel megerősítik a személyiséget. Kutatásom célja, hogy a szimbolikus játék segítségével hozzájáruljak a rajzolási kedv kialakításához, a rajzi színvonal emelkedéséhez. A belső képek grafikus kifejezését, az átélt élmények ábrázolását szerettem volna elősegíteni. Hiszen a rajzolás – akár csak a játék – örömforrás a gyerek számára.

A vallásos/spirituális élmények átélői és facilitáló faktorai

Szerző(k):

Fábián Balázs, Debreceni Egyetem- Népegészségügyi kar: Magatartástudományi Intézet:

Egészségpszichológia

Témavezető(k):

Dr. Bugán Antal egyetemi docens, Debreceni Egyetem - Népegészségügyi kar:

Magatartástudományi Intézet

Az emberiség történelmével egyidős vallással és a spirituálissal kapcsolatban számtalan kutatás készült már, azonban a vallásos-spirituális élményeket és potenciális kiváltó tényezőit még kevesen vizsgálták. A vizsgálatunk egyik fő célja a vallásos-spirituális élményeket átélő személyek fő jellemzőinek megállapítása és az élmények lehetséges kiváltó tényezőinek megállapítása volt. A vizsgálatban 503 fő vett részt. Felekezeti megoszlást tekintve a minta heterogén volt, főleg katolikusok, reformátusok, egyéb keresztény közösségbe tartozók, maguk módján vallásos személyek alkották. A vizsgálat eredményei alapján úgy tűnik, hogy a vizsgálati személyek 6 fő csoportba rendezhetőek a vallásos-spirituális élmények kérdőívre adott válaszaik alapján, illetve hogy az imádság, valamint a meditáció potenciális kiváltói lehetnek a vallásos-spirituális élmények, ezért az ima és a meditáció egyes fajtáival kapcsolatos további kutatások indokoltnak tűnnek.

Nyitott szemek, fagyott kezek

Szerző(k):

Tóth Tamás, Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár, Pszichológia és Neveléstudományok Kar, Pszichológia

Témavezető(k):

Kálcsa-Jánosi Kinga egyetemi adjunktus, Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár, Pszichológia és Neveléstudományok Kar, Alkalmazott Pszichológia Intézet

A *teljesítmény* és ennek növelése egy fontos probléma napjainkban. A tudomány arra mutat rá, hogy számos személyfüggő vonás befolyásolja ezt, nem kizárólag a deklaratív ismereteink és készségeink. A jelenlegi kutatásban elsődlegesen a *negatív értékeléstől való félelem* (továbbá *NÉF*) mivoltával foglalkozunk és ennek hatásával a problémamegoldásra. A kutatási mintát magyar nyelven tanuló, kolozsvári egyetemisták alkotják. Átlagéletkoruk 20 év ($M=19.84$, $SD=1.7$). A kutatás két részből áll. Az első egy *korrelációs* kutatás. Ezzel modelleztük a *NÉF*, *kontrollhely*, problémahelyzetben alkalmazott *megoldási megközelítések* (problémára *irányuló* vagy *elkerülő*) és az *ellenállóképesség* (angolul *hardiness*) konstruktumának kapcsolatát. Majd egy *kísérletben*, a *NÉF*-konstruktum alapján két csoportot hoztunk létre, majd feladatot kaptak: kártyavárat kell építeni. A kutatás alátámasztja, hogy a *NÉF* fordított kapcsolatban van a *teljesítménnyel*.

**Előítéletesek-e az erdélyi magyar fiatalok a különféle bűncselekmények megítélésekor:
Milyen mértékben befolyásolja a „megérdemelt” büntetés súlyosságát a feltételezett
elkövető címkézése? Mi számít jobban: hogy ki az elkövető, vagy az, hogy mit követett el?**

Szerző(k):

Sorbán Előd, Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár, Pszichológia és Neveléstudományok
Kar, Pszichológia szak

Témavezető(k):

János Réka egyetemi adjunktus, Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár, Pszichológia és
Neveléstudományok Kar, egyetemi adjunktus

Napjainkban felkapott témának számít a migránsügy. Egyre többet lehet olvasni arról is, hogy az ártatlan migránsokkal az ISIS által kiképzett terroristák szivárognak be Európába. A kutatás célja annak megvizsgálása, hogy az erdélyi fiatalokban milyen kép alakult ki a terroristákról csupán a különböző médiaeszközök által szolgáltatott információk alapján, ugyanis testközelből nem igazán tapasztalhatták még meg igazi természetüket. Kutatásunkban arra keressük a választ, hogy egy személy bűnösségének megítélésében inkább a bűncselekmény súlyossága vagy a származás a döntő. A kutatásban 3 saját készítésű kérdőívvel dolgoztunk, valamint egy Bogardus-féle társadalmi távolságot mérő skálával. Eredményeink azt igazolják, hogy kisebb bűncselekmények esetén a társadalmi hovatartozás a döntő, súlyosabb tettek esetén azonban ennek hatása kisebb mértékű.

A menekültek befogadásának, illetve elutasításának előrejelzői, személyiségtényezők, önértékelés és attribúciós stílus által

Szerző(k):

Radócz Csilla, Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár, Pszichológia és Neveléstudományok Kar, Pszichológia

Témavezető(k):

Dr. János Réka egyetemi adjunktus, Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár, Pszichológia és Neveléstudományok Kar, Alkalmazott Pszichológia Intézet, adjunktus

A migráció jelensége aktualitását tekintve fontos szerepet tölt be Európa életében, ezért kutatásunk a menekültek befogadásának, illetve elutasításának előrejelzőit vizsgálja, személyiségtényezők, demográfiai adatok, étellel való megelégedés, önértékelés és attribúciós stílus által. A szakirodalomban találunk olyan kutatásokat, melyek a bevándorlókkal szembeni attitűd kialakulásának folyamatával foglalkoznak Európa-szerte (O'Rourke, K. H. – Sinnott, R, 2006), illetve a magyar populáción belül is (Tóth Pál Péter – Janky Béla, 2004). Kutatásunkban szeretnénk feltárni azokat a tényezőket, melyek a mostani migráció megváltozott szerkezetével és intenzitásával járnak együtt. A résztvevőinket magyarországi magyarok (N=61), illetve romániai magyarok (N=50) képezik. Hipotéziseink beigazolódni látszanak, sikerült azonosítani olyan faktorokat, melyek előrejelzik a migráció jelenségéhez kapcsolódó befogadó, illetve elutasító attitűdjeinket.

Kulcsszavak: migráció, személyiség, étellel való elégedettség, attribúció, önértékelés

Csalnak-e a gyerekek? – A becsületesség reprezentáció és erkölcsi viselkedés összefüggésének vizsgálata óvodáskorú és kisiskolás gyerekeknél

Szerző(k):

Oroszi Noémi, Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár, Pszichológia és Neveléstudományok Kar, Pszichológia

Témavezető(k):

dr. Bernath (Vincze) Anna Emese egyetemi adjunktus, Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár, Pszichológia és Neveléstudományok Kar,

A szakirodalomban kevésbé kutatott és ismert jelenség, hogy milyen diszkrepancia van az erkölcsi vélekedés és a tényleges erkölcsi viselkedés között, és hogy milyen életkorbeli eltérések vannak: azaz melyik életkorban hajlamosabbak a gyerekek csalni. A vizsgálatban $N \approx 50$ óvodás és $N \approx 20$ kisiskolás vett részt. Arra építve, hogy a konvencionális szakaszban a szabályok interiorizálódtak feltételeztük, hogy a nagyobb gyermekek kevésbé lesznek hajlamosak, a jutalom és elismerés érdekében, csalni. A vizsgálatban kísérletet alkalmaztunk, melyben a gyerekek először egy erkölcsi dilemmával találkoztak, ezt követően pedig tényleges viselkedésüket figyeltük meg. Az első helyzetben a gyerekek nagy többsége helytelenítette a „csalást” és elítélte az erkölcsi dilemmában szereplő karaktert, ennek ellenére a prekonvencionális erkölcsi szakaszban lévő óvodásgyerekek hajlamosabbak voltak csalni akkor, amikor a tényleges viselkedést vizsgáltuk, szemben a konvencionális szakaszban lévő iskolásokkal. A megbeszélésben a prekonvencionális és konvencionális erkölcsi szakaszokban összefüggő önszabályozás-impulzivitás életkori sajátosságait taglaljuk.

Érzelemszabályozás, önértékelés és személyiségdimenziók összefüggése középiskolásoknál

Szerző(k):

Sebestyén Réka, Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár, Pszichológia és
Neveléstudományok Kar, Pszichológia

Témavezető(k):

Demeter Kármén egyetemi adjunktus, Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár,
Pszichológia és Neveléstudományok Kar, Alkalmazott Pszichológia Intézet

Érzeleink szabályozásának képessége a humán adaptáció egyik jelentős mozzanata, amely kiemelten fontos a serdülőkor folyamán, amikor a fizikai, pszichológiai és szociális működésben jelentős változások állnak be (Ochesner et al., 2005; Bowers et al., 2015). Jelen kutatásunkban Gross (1998, 2002) és Garnefki, Kraaij és Spinhoven (2001) modelljére támaszkodva a különböző érzelemszabályozási stratégiákat vizsgáljuk meg 16–17 éves diákok körében, összefüggésbe hozva az önértékeléssel és az Eysenck-féle személyiségdimenziókkal.

„Tudom, mire gondolsz”. Ikerk vagyunk – Nonverbális kommunikáció

Szerző(k):

Józsa Ildikó, Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár, Politika-, Közigazgatás és Kommunikációtudományi Kar, Kommunikáció és Közkapcsolatok

Témavezető(k):

Dégi László Csaba tudományos kutató, Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár, Pszichológia és Neveléstudományok Kar, International Psycho-Oncology Society (IPOS) - Tudományos kutató

„Tudom, mire gondolsz.” Ikerk vagyunk. Ez a kijelentés lassan szállóigévé válik az „ikres” környezetekben. Bármilyen egyszerűnek hangzik, megfoghatatlan. Ikerként vallom, hogy az ikrek megértik egymást, legtöbbször szavak nélkül. Kutatási tervemben megpróbálok megfogalmazni, meghatározni olyan saját kutatási módszereket, kísérleteket, amelyek által lehetségessé válik hipotéziseim megvizsgálása. Az ikreknél jelentősebb és erősebb a nonverbális kommunikáció, mint a verbális kommunikáció. Bizonyos nonverbális jelek alkalmazása gyakoribb, akár sajátosabb. Ugyanakkor az ikrek „párosának” nonverbális kommunikációja fölülmúlja más „párosok” – barátok, szerelmesek, testvérek – kapcsolatának ilyen formájú kommunikációját s annak intenzitását stb. Kutatásom terve olyan szemszögből látatja az ikrek közötti kommunikációt az Erdélyben élő kiválasztott ikerpárok esetében, amilyen szemszögből idehaza még nem készült kutatás, felmérés, tanulmány.

Elhanyagolt és kreatív? – Az érzelmi elhanyagoltság és a kreativitás kapcsolata

Szerző(k):

Tankó Emőke, Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár, Pszichológia és
Neveléstudományok Kar, Pszichológia

Témavezető(k):

Szabó Kinga egyetemi tanársegéd, Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár, Pszichológia és
Neveléstudományok Kar, Pszichológia és Neveléstudományok Kar, egyetemi tanársegéd

A kreativitáskutatók többen is (Amabile, 2013; Nickerson, 1999; Csíkszentmihályi, 2013) rámutattak, hogy a kreativitás több faktor hatásának kombinálása. Ezek alapján elfogadottá és hangsúlyozottá vált a környezeti faktorok szerepe. Baer (1998), valamint sokan mások, rávilágítottak a kreativitás területének specifikusságára. Averill (1991) kutatásai alapján meghatározta az érzelmi kreativitás fogalmát. Jelen kutatást az érzelmi elhanyagoltság kérdőívvel, az érzelmi kreativitás gyerekekre alkalmazott leltárával, illetve a Torrance-féle képkiegészítő kreativitástesztekkel végeztük családban, illetve gyermekotthonokban nevelkedő serdülők körében. A környezeti faktorokra, valamint az érzelmi kreativitásra fókuszálva feltételezzük, hogy a különböző környezetek szintjén, mint a családi környezet, vagy intézményesített környezet – ahol inkább feltételezett az érzelmi elhanyagoltság –, a kreativitás különbözőképpen jelentkezik.

Kulcsfogalmak: területspecifikusság, környezeti faktorok, érzelmi kreativitás, gyermekotthonban nevelkedők, családban nevelkedők, érzelmi elhanyagoltság
